

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กฎหมายล้มละลาย เป็นกฎหมายที่กำหนดถึงวิธีการชำระหนี้สินของบุคคลที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว เพื่อประโยชน์แก่บรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลาย ซึ่งเป็นการคุ้มครองและช่วยเหลือเจ้าหนี้ได้ดีกว่าการฟ้องร้องเป็นคดีแพ่งสามัญ เนื่องจากการฟ้องคดีแพ่งสามัญเป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ส่วนตัวของเจ้าหนี้โดยเฉพาะ แต่การฟ้องคดีล้มละลายเป็นการฟ้องเพื่อรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ทั้งหมดทั้งที่มีอยู่ในปัจจุบันและที่จะมีขึ้นในภายหน้า รวมทั้งมีกระบวนการติดตามรวบรวมทรัพย์สินกลับคืนมาเป็นกองทรัพย์สินของลูกหนี้ แล้วนำมาแบ่งเฉลี่ยให้แก่เจ้าหนี้อย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกันตามสัดส่วนแห่งหนี้ เป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของเจ้าหนี้ทั่วไป

กระบวนการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้เกิดขึ้นทันทีเมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ไม่ว่าจะเป็นคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวหรือพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดก็ตาม โดยผลแห่งกฎหมายล้มละลายทำให้อำนาจของลูกหนี้ที่มีอยู่เหนือทรัพย์สินหรือกิจการของตนตามปกติต้องสิ้นสุดลงโดยอำนาจต่างๆ เหล่านั้นจะตกเป็นของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แต่ผู้เดียว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจหน้าที่จัดการและรวบรวมทรัพย์สินต่างๆ ของลูกหนี้ทั้งหมดเท่าที่จะสามารถรวบรวมได้ เพื่อนำมารวมเป็นกองทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย และดำเนินการจัดสรรแบ่งเฉลี่ยให้แก่บรรดาเจ้าหนี้ตามสัดส่วนแห่งหนี้ต่อไป แต่การดำเนินการดังกล่าว โดยกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แต่ผู้เดียว อาจมีข้อจำกัดและอุปสรรคบางประการ ส่งผลให้การรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

เพื่อให้การทำหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จึงควรได้รับความช่วยเหลือจากผู้ที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวลูกหนี้ กิจการหรือทรัพย์สินของลูกหนี้ได้ ผู้ที่น่าจะทำหน้าที่ดังกล่าวได้ดีและเป็นบุคคลที่มีความใกล้ชิดกับลูกหนี้ คือ เจ้าหนี้ เพราะหากเจ้าหนี้ได้ให้ความเอาใจใส่และคอยติดต่อกับลูกหนี้อยู่เสมอ ย่อมที่จะเป็นผู้รับทราบสถานะทางการเงินของลูกหนี้เป็นลำดับแรก เพราะเมื่อลูกหนี้เริ่มประสบปัญหาทางการเงิน ลูกหนี้อาจมีพฤติกรรม หรือมีพฤติกรรมอย่างใดๆ ซึ่งเป็นสัญญาณให้เจ้าหนี้รับทราบได้ว่า ลูกหนี้กำลังประสบปัญหาขาดสภาพคล่อง และอาจจะ

กำลังykk้ายถ่ายโอน หรือชุกซ่อนทรัพย์สิน เจ้าหนี้จึงเป็นผู้ที่สามารถเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับกิจการหรือทรัพย์สินของลูกหนี้ได้ดีกว่าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ซึ่งเป็นบุคคลภายนอก ประกอบกับการที่เจ้าหนี้เป็นบุคคลที่มีส่วนได้เสียโดยตรงจากการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ โดยการได้รับชำระหนี้จากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ตามที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์รวบรวมได้

แต่ในปัจจุบัน ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ไม่ได้กำหนดให้เจ้าหนี้มีบทบาทในการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ เว้นแต่กรณีเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ ที่กฎหมายกำหนดให้มีบทบาทสำคัญในการทำหน้าที่ช่วยเหลือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์รวบรวมและจำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้ รับผิดชอบในบรรดาค่าธรรมเนียม ค่าเสียหาย และค่าใช้จ่ายต่างๆ ในคดีล้มละลาย แต่ไม่มีบทบัญญัติหรือข้อกำหนดสำหรับเจ้าหนี้อื่นๆ ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนได้เสียโดยตรงในการได้รับชำระหนี้จากกองทรัพย์สินของลูกหนี้เช่นเดียวกับเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ เป็นเหตุให้กระบวนการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้เกิดจากความร่วมมือของบุคคลเพียงสองฝ่าย คือ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์เท่านั้น

ดังนั้น จึงควรศึกษาว่า การที่กฎหมายกำหนดบทบาทของเจ้าหนี้ในการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ไว้นั้นมีความเหมาะสมหรือไม่ และเจ้าหนี้ควรมีบทบาทในกระบวนการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลายอย่างไร

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาถึงบทบาทของเจ้าหนี้ที่มีต่อกระบวนการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลายว่า เจ้าหนี้ควรมีบทบาทหน้าที่หรือมีส่วนร่วมในกระบวนการดังกล่าวได้อย่างไรบ้าง พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางแก้ไขเพื่อให้การรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลายมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

3. วิธีการศึกษา

ศึกษาโดยค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา หนังสือ ประมวลกฎหมาย คำพิพากษาฎีกา และบทความต่างๆ ของประเทศไทย และศึกษากฎหมายต่างประเทศ เช่น ประเทศอังกฤษ ในฐานะที่เป็นต้นแบบการร่างกฎหมายล้มละลายของไทย และแนวทางการร่างกฎหมายล้มละลายที่จัดทำขึ้นโดยคณะกรรมการว่าด้วยกฎหมายการค้าระหว่างประเทศแห่งสหประชาชาติ (United Nations Commission on International Trade Law หรือ UNCITRAL)

4. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ทำให้เข้าใจบทบาทหน้าที่และการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ในคดีล้มละลาย โดยเฉพาะในขั้นตอนการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ในการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ เพื่อเสนอแนะแนวทางให้กระบวนการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลายเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น และบรรลุตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายได้อย่างแท้จริง